

NAPREJ

Glasiło jugoslovanske socialno demokratične stranke.

Izhaja razen nedelj in praznikov vsak dan opoldne.

Uredništvo in upravnništvo v Ljubljani, Frančiškanska ulica šte. 6, I. nadst.,
Učiteljska tiskarna.

Naročnina po pošti z dostavljanjem na dom za celo leto K 42.—, za pol leta
K 21.—, za četrta leta K 10'50, za mesec K 3'50. Za Nemčijo celo leto K 46.—,
za ostalo tujino in Ameriko K 54.—.

Inserati: Enostopna peti vrstica 30 v; pogojem prostor 50 v; razglaš in po-
slano vrstica po 60 v; večkratni objavi po dogovoru primeren popust.

Reklamacije za list so poštne proste.

Posamezna številka 20 vinarjev.

Še nekaj o baronu Hussarexu.

Novi ministrski predsednik baron Hussarek se je predstavil tudi starim gospodom v gospodski zbornici. V svojem govoru nas je opozoril na marsikaj, iz česar bi se dalo sklepati, da je pogledal z enim očesom v dejanski položaj naše domovine. In ima človek utisk da je imel srčno željo, se pokazati bolj modrega kot je bil niti v prednik. Ni se pa mogel popeti niti za centimeter nad srednjeveške nazore, v katerih čini naša birokracija kakor zakopana. Med drugim nam je povedal baron Hussarek poton gospodske zbornice tudi to-le:

»Vlado bodo vodili pri njenem delu vestni obzirni na potrebe države in popolna pravičnost napram vsem. Pri tem se bo pa vladá zaveda onih momentov, ki upravičeno izhajajo iz **historičnega, kulturnega in gospodarskega pomena ter iz zaslug za državo v najtežjem času.** Avstrija bo dosegla svojo misijo le tedaj, če postane **vsem svojim narodom prava domovina.** Ta cilj pa doseže le, ako se bo vedno zavedala, **da je v vrednosti nemškega naroda pravir njene kulturne sile.**»

Pa naj ne bo človeku žal, da ni še sam minister. Koliko resnice bi spravili na dan. Vsaj ste pač čuli, kako se glase besede: »Avstrija bo dosegla svojo misijo le tedaj, ako postane vsem svojim narodom prava domovina«. V drugih besedah bi se reklo: Avstrija ni izvršila svoje misije, ker ni bila nikdar vsem svojim narodom prava domovina. Navadni umrljivi ljudje ne smejo govoriti takih rešnic. V času, ko je bil baron Hussarek še naučni minister, bi bila človeka, ki bi izustil tako resnico, najmanj obesili. Gospod Hussarek se bo bržkone še sam spominjal na one čase. In vendar je bila takrat tak resnica prav tako resnica kakor danes. Kljub temu se je pa sililo narode, naj umirajo za domovino, ki jim ni bila niti prava domovina. Toda, naši ministri si bržkone domnevajo, da so narodi slepi in da utegnejo umeti take resnice le ministrski možgani.

Ali naš minister bi rad ubil dve muhi na en mah. Avstrija mora prestat prava domovina napram vsem, obenem se pa mora tudi zavedati, da je pravir njene kulturne sile le v vrednosti nemškega naroda. Podomače bi rekli:

Kljub vsemu bo Hussarek hodil po poti, ki ji je Seidler določil smer. Še krajše bi bilo rečeno: plavali bomo še dalje v starih vodah. Vlada bo torej zagotovila vsenemškemu meščanstvu privilegije na škodo drugim narodom in na škodo proletarijatu. Kako naj bo domovina pravična napram vsem, če bomo delili njene narode v več in v manj vredne. To uganko bi nam lahko rešil gospod Hussarek bodisi le na kakem banketu, ki naj se ga priredi, kot surrogat za našo zbornico, Hussareku na čast.

Tretja trditev je še lepša in ta nam pove kako globoko tiči naš minister v mazorili svojega stanu. »Vlada se bo ozirala pri svojem delu, na momente ki izhajajo iz historičnega pomena in iz zaslug za državo v najtežjem času«. Mi bi rekli, da bi bilo prav koristno, če bi se pustilo pri reševanju važnih državnih problemov zaenkrat historijo (zgodovino) pri miru in se pričelo bolj ozirati na sedanje žive potrebe narodov in ljudstva sploh. Se nam zdi, da vemo kam je meril gospod minister s svojo historijo. Ako se bo oziral nanjo, ne bo pustil nobenega trajnega dobrega sledu za seboj. Kdor hoče rešiti sedanje naloge države se mora ozirati ne na stare pergame, marveč na žive narode, na žive potrebe narodov, na socialne, gospodarske in kulturne potrebe sedanjosti. Pri tem delu naj mu bo zgodovina le v pouk, v memento, **kaj ne sme storiti.** Pravtako ni mogoče rešiti teh vprašanj ozirajoč se na zasluge za državo v tem težkem času. Gospod se postavlja na stališče, da je država gospodar, ki bo delila miloščine z ozirom na zasluge posameznih klast in posameznih narodov. Ne gre za to, da uredi država svoje odnose napram narodom, marveč za to, da uredi narodi sami svoje razmerje v državi. Ne gre za to, da določi vlada v imenu države položaj posameznih razredov v državi, marveč za to, da si ti razredi določijo sami medsebojno razmerje najprej in potem svoje razmerje do države, katere vlada bi morala biti le izvršilni organ skupnih sklepov. Zgodovinske potrebe časov so res ustvarile pogoje postanka in obstanka države. Vojaška modrost in modrost naše ženičvanjske politike so skupno s silo to podlago utrdile. Ali se naj pa mi oziramo večno na pradedne zgodovinske potrebe in naj ravnamo z narodi kakor nekda s svojimi podložniki? In naj vzga-

jamo v teh podložnikih še vnaprej najnemoralnejše instinkte petolizništva in policajstva? Ako se ne mara baron Hussarek kedaj kesati, naj skrbi že sedaj, da postanejo narodi in posamezniki v državi res državljani, ki imajo edini pravico ceniti svoje zasluge in edini pravico, da pravomočno odločajo o svojem življenju, o svoji usodi in o nalogah države, katero sami sestavljajo. Ako pa hoče hoditi novi minister po stari izhojeni poti, no, tudi prav. Vsaj pač tudi sam ve za pregovor, ki trdi, da kogar hoče bog pogubiti, ga obdani s slepoto.

Važna preuredba v varstvo najemnikov.

Uradni list s 3. t. m. prinaša ukaz c. kr. deželnega predsednika, kateri sporazumno z deželnim odborom uveljavlja za okolice mesta Ljubljane ministrsko naredbo z dne 28. marca 1918, tičečo se ukrenitev za stanovanjsko skrb. Ta ukaz je bil izdan na prošnjo mestnega magistrata, h kateremu se zateka vedno več sodno deložiranih strank, ne da bi se jim moglo pomagati. Da bodo ljudje vedeli, kaj obsega novi ukaz, hočemo navesti najvažnejša določila ministrske naredbe, ki je zdaj postala veljavna za Ljubljano poleg že obstoječih naredb v varstvo najemnikov. Magistrat sme pripustiti, da se kot **stanovanja za silo** uporabljajo tudi prostori, v katerih bi se po obstoječem stavbnem redu ne smelo stanovati (suhe kleti, skladišča itd.) Oblast mora prostore popreje pregledati stavbno, zdravstveno in varnostno in voditi o dovolitvah posebne sezname. Oblast mora uporabljane prostore stalno nadzorovati, zunaj morajo biti uradno označeni kot **zasilna stanovanja. Stvar hišnih posestnikov bo, da sami prijavijo take prostore, o katerih mislijo, da bi se dali na ta način uporabiti.**

Drugi oddelek ministrske naredbe določa, da se sme prostore, ki so že doslej služili za stanovanje, **le iz važnih vzrokov temu namenu odtegniti** (na pr. iz stanovanja napraviti delavnico, gostilno, prodajalno, pisarno, itd.) Iz te prepovedi so izvzeti le taki stanovanjski prostori, katere se je že pred veljavnostjo nove naredbe določilo za drug namen in **če se je tu-**

LISTEK.

Jezua.

Iv. Sokol.

Jezua je spadal k številu najvestejših in najredkejših gostov tržaskih prodajalnic žganja, ki so mu bile znane vse in je bil v vseh domač. Vsako jutro je bila prva njegova pot v najbližjo žganjarnico, da je, kakor je sam pravil, »korumpiral zrak in se naredil sposobnega za delo«. In je bila žganjarna poslednja postaja, ki jo je zapuščal vsak večer, ko se je vračal pisan domov. Kljub temu pa ni gojil do žganjarnic nobenega spoštovanja in ni dajal prednosti nobeni. Pil je Jezua vsako dobro vino in vsako dobro žganje. S svojimi tovariši se je vedno prepiral zaradi vprašanja ali je bolj pametno piti vedno eno isto vrsto žganja ali pa menjavati. Sam je zagovarjal menenje in se ravnal po njem, da je bolje za želodec, če pije mnogo vrst dobrega žganja. Ker ga je pa preganjal **Predsodek**, da se dobi v vsaki žganjarni le po eno vrsto dobrega žganja, je hodil, da zadosti svoji potrebi in svo-lemu prepričanju, od žganjarne do žganjarne in pil v vsaki to, kar mu je bilo všeč in kar je smatral, da je najbolje, kar se utegne dobiti v dotični prodajalnici. Poleg tega je pa bila še cela vrsta drugih problemov, glede katerih se Jezua ni strinjal s svojimi prijatelji in zaradi katerih je živel s poslednjimi v večnem prepiru. Z Jezuo sem se seznanil in skoro spriaznil tisto uro, ko sem nastopil službo žganjarskega valenca. Preprosto in odkritosrčno mi je stegnili roko v pozdrav in je bil edini v žganjarnici, o katerem se mi je zdelo, da je so-

čustvoval z menoj, ko sva se ločila z očetom. Opoldne onega dne mi je prinesel kosilo iz bližnje ljudske kuhinje. Za to delo je dobil od gospodarja, ki je bil pozabil naročiti doma obed zame, čašico rumene pijače. Popoldne onega dne mi je pomagal univati stekla in kozarce, ki so bili umazani in gnusni kakor, da so bili komaj vzeti iz gnojnice, v kateri so bili zakopani od večnosti. Zvečer me je peljal spat v neko umazano privatno stano-mestno prenočišče, kjer je prenočil tisto noč še sam, in se je potrudil, da sem dobil najboljšo in najčednejšo posteljo. Sam se je vlegel v posteljo poleg moje in me učil, kako se naj obnašam, da me bo imel gospodar rad in da ne bodo gostje sploščali. Toplo mi je priporočal, naj ne pričnem piti žganja in naj se obnašam napram pijancem kakor napram malovrednim svinjam. Vse to je govoril, kakor da govori samemu sebi, ne da bi se bil ozrl vame. Ko se je pa ozrl in videl, da plakam, je vzdihnil globoko in pljunil s takim gnevom, da sem se za trenotek ustrašil. Instinktivno sem vstal, sedel na posteljo in zaihtel, kakor da sem izgubil najdražje na svetu. Tudi sam je vstal, sedel na rob moje postelje in me pričel tolažiti, kakor da sem mu najbližje bitje. Zjutraj me je zbudil že ob petih in me spremil v žganjarnico. Tam sva že našla gospodarja, ki je pometal prodajalno. Z njim je izpregovoril Jezua nekaj italijanskih besed; gospodar mu je pa natočil v mal kozarček zlato-rumenkaste pijače, ki jo je izpil Jezua s takim spoštovanjem, kakor da je prejel sveto obhajilo. Nato se mi je približal in me pozdravil tako: Pri vas pijem samo slivovko, to si zapomni, da ne boš delal neprilik mojemu želodcu. Sedaj pa bodi priden in pozabi, da imaš šele trinajst let. Ako boš pameten in

ne boš nosil glave samo zato, da se bodo na njej uši redile, se boš naučil v žganjarni veliko več kakor v najvišjem razredu visoke šole. — Ko je odšel, se mi je zdel prodajalnica manjša, bolj pusta in mnogo bolj umazana. Odšel je bil Jezua, ki je videl v žganjarnici tudi mene in ki je govoril z menoj kakor dobri oče s pametnim senčkom.

Čez teden dni je bilo razmerje med menoj in Jezuo skoro prijateljsko. Moj gospodar ni še uredil moje sobe v svojem stanovanju. Zato sem hodil spat z Jezuo. To mi je bilo prav vseč in sem si želel, da ne bi bila še dolgo urejena moja soba. Jezua je bil vsak večer pijan. To sem vedel. Moral je biti pijan že zaradi množine slivovke, ki je je izpil pri nas. Kljub temu je pa govoril kakor zagrižen abstinenc in kakor najtreznejši poštenjak. Temu sem se čudil tem bolj, ker je govoril mnogo in strastno, kakor da je komaj učakal trenutka, da izusti, kar je bilo dolgo časa v njem. Rad je govoril, nerad poslušal. Zato so imeli drugi z njim večer prepir. V nobeni stvari se ni strinjal s tovariši. Vsemu je oporekal, vse iz srca sovražil in bil v govoru vedno navskrzi s svojimi dejanji. Sovražil je pijance in pijančevanje; sovražil je vse nauke, dobre in slabe; sovražil vse dobre in slabe ljudi. In kadar je v takih večernih pogovorih izpraznil dušo in srce in spravil na dan toliko iskrenega sovražstva, da bi bil z njim uničil svet, je obstal sredi prodajalnice nemo kakor kip, zroč z izbuljenimi očmi pred se, kakor da išče nekaj, kar je pravkar izgubil. Kmalu se je pa obrnil do tovarišev z jeznim nagovorom polnim gneva:

(Daje.)

di že pričelo z njih (oblastveno dovoljeno) stavbno preureditvijo, predno je naredba stopila v Ljubljani v veljavo. Če hoče gospodar izriniti kako stranko za to, ker hoče tisto stanovanje porabiti v drugačne namene (ne več kot stanovanje), naj se stranka obrne do magistrata, kateri je dolžan razsoditi, ali sme gospodar iz stanovanja napraviti nekaj drugega ali ne. Zoper magistratno razsodbo ni nobene priziiva.

Potem določa nova naredba, da se sme dve ali več stanovanj združiti v eno samo, tudi le iz važnih vzrokov, na pr. če hoče večje sorodstvo skupno gospodarstvo, če se preseli k staršem rodbina sinova ali hčerina itd. Tudi v takih slučajih razsoja brez daljnje pritožbe magistrat o potrebi in dopustnosti, če se prizade ti do njega obrne. Če bi pa magistrat v katerem od navedenih dveh slučajev — drugačna uporaba in združitev stanovanj — ne hotel razsoditi, se sme tisti, ki je zahteval razsoditev, pritožiti na deželno vlado.

V tretjem odstavku navaja naredba poslopja, katerih se vse to ne tiče. To so med drugim erarična vojaška poslopja, ki jih vojaštvo rabi ali ima zase prihranjena, potem poslopja železnic in železničarska stanovanja, ki nem zakonu. Potem spadajo sem uradni in javnopolstovni prostori države, dežele, občine, poslopja železnic in železničarska stanovanja, ki jih imajo od železniške uprave itd.

Stvar vsakogar, ki mu more nova naredba koristiti, bo pač, da se sam krepko zavzame za svoj blagor.

Značna zmaga internacionalne.

Porušena je bila internacionala po vojni. Nikakršne dvoma sicer nimamo, da ne pride slej ali prej do nove in temeljiteje internacionalne. Po vseh deželah, zlasti pa po nevtralnih se trudijo najuglednejši prvoboritelji za obnovitev združenja svetovnega proletariata. Prav te dni je francoska socialistična stranka na svojem kongresu sklenila resolucijo, v kateri zahteva sklicanje internacionalne in naroča zborničnim poslancem, da toliko časa ne smejo glasovati za vojne kredite, dokler vlada ne dovoli potnih listov delegatom na mednarodni kongres. Hude boje je imelo francosko delavstvo med seboj, toda sklep, ki ga je napravila sedaj stranka in že prej strokovni kongres, nam dokazuje, da zmaga delavske solidarnosti in se polegajo neprimerne strastne sovražnosti v svetovnem delavskem razredu.

Pred štirimi leti, ko se je pričela vojna, je bilo francosko delavstvo domala le ene misli. Nemška vojska je stala na francoskih tleh in se je bližala Parizu; tedaj je bila dolžnost francoskega delavstva, da brani domovino. Takrat se je sklenila »Union sacrée« (sveta zveza) z meščanskimi strankami; takrat sta vstopila Guesde, najhujši sovražnik misterializma, in Sembat, ki je spisal bojevit spis proti revanšni vojni, v »vlado narodne obrambe«, takrat je pisal Vaillant, stari revolucionar in pacifist, svoje bojne članke proti Nemčiji. Ko se je pa nemško prodiranje v prvi bitki ob Marni ustavilo in se je strah francoskega naroda polegel, je nastala med francoskimi socialisti struja, ki se je bolj in bolj ojačala in zahtevala mednarodni sporazum. Danes imamo med francoskimi socialisti pravzaprav štiri smeri, ki se bore za prvenstvo.

Skraino desno tvorijo možje okolo novo ustanovljenega lista La France Libre («Svobodna Francija»). Nje voditelji so Albert Thomas, prejšnji munijski ministar, Compère-Morel, ki je bil znan pred vojno kot teoretični marksist francoski, in Varrenes, znani pisatelj oklica »Štiridesetih«, ki je še pred nekaj tedni odklanjal vsakršni stik z večinsko stranko nemških socialistov. Ti možje so mnenja, da bi nadaljevanje vojne do končne zmage sporazumno rešilo svet pred trajno pretečo nevarnostjo pruskega militarizma, izsililo v Nemčiji demokratično revolucijo, dovedlo Avstro-Ogrsko do razpada, izzvala ustanovitev narodnostnih demokratičnih držav v Evropi ter tako zagotovilo trajen mir v Evropi. Francoski socializem mora torej vse svoje druge zahteve podrediti in se ne sme zavzemati prej za mir, preden se ne doseže popolna zmaga nad osrednjimi državami. Dovoljevati mora vojne kredite in krepiti obrambo dežele ter sodelovati v vladi. Odklanjati mora zvezo z nemško socialno demokracijo. Zavzemati se mora za intervencijo entente v Rusiji proti boljševikom, ki so s posebnim mirom izdali stvar demokracije.

Središče stranke je okolo lista »Humanite«, ki je očijselno glasilo stranke. Voditelji te skupine so Renudel, Cachin, Montet. Tudi ti možje so za dovoljevanje vojnih kreditov in za dejansko obrambo domovine. Tudi ti ne odklanjajo načeloma sodelovanja v meščanski vladi, čeprav se bojujejo proti sedanjim Clemenceaujevi vladi. Tudi ti so nasprotniki boljševikom in nemškimi večinskim socialistom. Toda žele sporazumen mir, ki pa naj prinese Franciji Alzacijo-Loreno, a obenem so za sklicanje mednarodnega kongresa.

Zmerno levico vodi Jean Longuet, vnuk Karla Marksa in Pressemaue. Njegov list je »Populaire«, ki izhaja že nekaj mesecev kot dnevnik. Tudi ta smer odklanja dejansko sodelovanje pri obrambi dežele, a ne odklanja načelno dovoljevanje vojnih kreditov. Toda bojuje se proti nadaljevanju vojne, proti imperialističnim najrtom entente; zavzema se odločno in nedvomno za sporazumen mir. O Alzaciji in Loreni naj odločajo prebivalci sami. Odklanjajo spravo z meščanskimi strankami in udeležbo v meščanski vladi. Žele obnovitev internacionalne in zahtevajo sklicanje mednarodnega kongresa. Nasprotujejo pa intervenciji v Rusiji proti boljševikom.

Skraino levico obsegajo končno »Cimervaldovec«, ali kakor jih v Franciji imenujejo navadno »Kientalce«, Brissot in Bouderon sta med njimi najbolj znana. Ti odklanjajo načelno vojne kredite, zahtevajo obsežno akcijo množic proletariata za dosego miru in zavračajo vsakršno pomoč vojni. Nepogojno in strastno se zavzemajo tudi proti vsaki intervenciji v Rusiji.

Na kongresu je zmerna levica pod vodstvom Longueta dosegla znaten uspeh. Za nje resolucijo je glasovalo 1544 udeležnikov, razentega tudi 152 glasov skrajne levice, dočim je dobila resolucija dosedanje večine le 1173 glasov. Zmerna levica je torej dobila na strankinem zboru večino in bo odslej odločno vplivala na smer stranke.

Značilno je, da je stranka napravila tak sklep prav sedaj, ko bojni položaj ob Marni za Francoze nikakor ni neugoden. Ne moremo torej misliti ne pri nas ne v Franciji, da bi bil to znak slabosti. Na Francoskem bodo že socialisti dopovedali, narodu, zakaj so zavzeli tako stališče, ker je sigurno, da so tam tla za mir pripravljena, kar nam potrjuje Clemenceaujev boj proti pacifistom. Nekaj drugega je pa z osrednjimi državami; državniške te, zlasti Nemčije, bi pa bilo prav resno opozoriti na ugodni trenutek mirovnega razpoloženja v Franciji ter da naj se ne dajo motiti po vojnih noreh.

Ugoden trenutek uvidevajo tudi meščanski listi »Reichspost« ga tudi uvideva, toda priporoča »rožljanje s sabljo«. Ne z »vzdihovanjem« po miru, marveč razdreti moramo ententi vse nade na zmago, pravi, tako da pospešujemo mir. Ta pot je popolnoma kriva. Tudi mi smo mnenja, da po miru ni treba »vzdihovati«, toda pri nas odklanjajo vsakršno mirovno ponudbo kot »vzdihovanje po miru«. Treba je pa priznati resnico, da imajo narodi osrednjih držav kljub zmagam ipak vojne dovoli, da so pripravljeni z nasprotniki skleniti mir, ki ni nasilen. Ta pot vodi k miru in po tej poti bi morali hoditi, in s tem bi pospeševali tudi mirovno gibanje v ententi.

Delavsko varstvo v mirovni pogodbi.

Pred dvema letoma je konferenca strokovnih organizacij ententnih držav v Leedsu izjavila, da mora mirovna pogodba, ki naj konča sedanjost vojno in da narodom prostost ter politično neodvisnost, zagotoviti zaeno delavskemu razredu najmanjšo mero delavskega varstva. Bernska konferenca strokovnih organizacij, katere so se udeležili delavci osrednjih držav in nekaterih nevtralnih držav, je v oktobru lanskega leta ravnatoko stavila to zahtevo in za mirovni kongres določila obširen program v delavsko varstvo. Meščanski socialni politiki, kakor je družba za socialno reformo v Berlinu in sedaj tudi avstrijska družba za delavsko varstvo, zahtevajo istotako zagotovitev internacionalnega delavskega varstva potom mirovne pogodbe.

Ta stremiljenja zaslužujejo naše najresnejše pozornosti.

Na prihodnjem mirovnem kongresu bodo gospodarska vprašanja igrala veliko vlogo, večjo kakor kdaj prej na mirovnih konferencah. Pri notranji razpeditvi vseh gospodarskih ozemelj, katerih neločljivost je tako natančno pokazala ravno svetovna vojna, ne more pač biti drugače, kakor da se bo gospodarskim vprašanjem prisodil najmanj ravnatoko velik pomen, kakor različnim deželnim razdelitvenim načrtom. Za prosep vsakega naroda je zadovoljiva rešitev njegovih gospodarskih narodov mnogo važnejši, kakor vprašanje, kam pride ta ali oni kos zemlje. Zamišljamo se še preveč v mišljenje minulih stoletij, v katerih je bila prisvojitev dežel tako precejšen prvi in edin vojni cilj, dočim se je v resnici šlo daleč preko tiste. Naša doba, ki je vzpostavila v svojem razvitem gospodarskem organizmu precej fine metode gospodarskega izvežbanja, ne potrebuje vlade nad deželo in ljudmi v tem zmislu kakor morda vladanje posestev. Izvežbanje gospodarstva ne rabi več nepogojno dežele same, temveč se more zadovoljiti s trgovskimi pogodbami, s prednostno carino, dogovori glede sirovin in vrednote. Da bi v tej vojni ne šlo za nič drugega kakor za flandrsko obrežje ali za Alzacijo-Loreno ali za strategič-

no obrambo na vzhodu, more trditi le oni, kdor ne vidi odločevalnih velikih gospodarskih vprašanj. V resnici so vsi ti atavistični gleda razdelitve dežel le vnanjost, za katero se skrivajo velika vprašanja gospodarske razdelitve sil.

O gospodarskih stvarih, o carini, prometu in sirovinah, bodo zaraditega predvsem govorili na mirovnem kongresu in od njega bo več odvisno kakor od vseh strategičnih obramb.

Razpravljanje gospodarskih vprašanj je brez resnega in skrbnega upoštevanja delavskega varstva nemogoče. Mezdne in delovne razmere imajo tako velik vpliv na produktivnost, da vsaka odredba na polju delavskega varstva precej vpliva na zmoglost gospodarstva. Iz tega prepričanja se je rodilo internacionalno delavsko varstvo. Komikokrat deželci kake dežele zahtevajo varstvene zakone, podjetniki ugovarjajo, da bi bila domača industrija nasproti inozemski preveč obremenjena. Da se izogne takemu »enostranskemu obremenjenju« potom nacionalne politike, seza internacionala po internacionalni ureditvi, ki naj enakomerno zadene vse industrije.

Seveda, zastopniki delavcev so imeli naprej pomisleke proti nadomeščanju nacionalnega delavskega varstva z internacionalnim. Poudanjali so, da delavsko varstvo v takem postopnem razvoju, kakor se vrši v vseh industrijskih deželah, nikakor ne more dovesti do kakega nazadovanja v industrijski zmoglosti. Nasprotno, z delavskim varstvom, ki napravlja delavce zdravejše in s tem delozmožnejše, ki pospešuje tehnični razvoj obrti, se bo kar najugodnejše vplivalo na industrijo. Industrija vsake dežele more mirno vzeti naše socialno-politična bremena; obrestovala se bodo kar najbolje.

Na drugi strani vzame izvedba delavskega varstva na internacionalni podlagi, ako treba, mnogo več časa kakor reforme v kaki posamezni deželi. Internacionalno delavsko varstvo zavlačuje večkrat nacionalno. Delavci so radi tega vedno tako ravnali, da pač niso odklanjali internacionalnega delavskega varstva, temveč ga po svojih močeh pospeševali in sodelovali pri vseh k cilju vodečih stremiljenjih, da so pa polagali težišče svoje moči vedno na uresničenje delavskega varstva v lastno deželo. Internacionalno delavsko varstvo se na naši strani ne smatra kot edini cilj stremiljenja, temveč le kot dopolnilo nacionalnega delavskega varstva.

Z enakih vidikov imamo presojeti delavsko varstvo na prihodnjem mirovnem kongresu. Kot nekaj samoposebi umevnega pričakujemo, da bodo z mirovnim kongresom talko zopet uveljavljene internacionalne pogodbe v varstvo delavcev. Semkaj spadajo leta 1906 sklenjene internacionalne pogodbe glede uporabe belega fosforja v industriji za vžigalice in glede obrtnega nočnega dela žensk. Tudi pogajanja Avstro-Ogrske z Italijo glede socialnega zavarovanja se morajo takoj zopet uveljaviti.

Nadaljnja naloga čaka mirovni kongres v tem, da preskrbi veljavnost dvema internacionalnim pogodbama, ki sta bili pač že v zadnjem mirovnem letu izgotovljeni, a je njiju podpis prepovedil izbruh vojne. To sta pogodbi glede prepovedi nočnega dela za mladostne delavce in glede deseturnega najvišjega delavnika za žene.

Vrhutega je bilo predloženih pred vojno internacionalnemu združenju za postavno delavsko varstvo nekaj predlog, ki se tičejo vprašanj, katerih rešitvi ne nasprotuje noben stvaren razlog. Glede otroškega varstva, domačega dela, ureditve delovnega časa v nepretrganih obratih, kakor tudi o uporabi strupov v obrtni produkciji, bi se mogel vsako uro podpisati dogovor, ki zagotavlja delavcem vsaj najmanjšo mero varstva.

V kolikor bi se mirovni kongres počela z dosedaj označenimi odredbami o delavskem varstvu, bi imela prav lahko delo: Težja bi bila rešitev cela vrsta nadaljnjih vprašanj, o katerih še niso pripravljena nikakršna zadostna predela ali ki so se izpremenila vsled vojne tako, da že prej popravljena predela ne zadostajo več. Ako se hočemo pečati z njimi, tedaj bi bilo najnujnejše, da pričnemo s preddeli. Pač bi taka predela trpela vsled tega, ker vojskujoče države predvsem nimajo na njih nobenega interesa, temveč so napram takim poizkusom mezaupne. Toda vsaka vlada si bo stekla veliko kulturno zaslugo, ako bi začela s predpripravami k internacionalni rešitvi goto-

vih vprašanj glede varstva delavcev, kakor povzemanje, socialno zavarovanje, delovni čas, zdravstvo, varstvo delavk itd. Ali moremo tako iniciativno pričakovati od avstrijske vlade? S tem bi za zopetno sporazumljenje kulturnih narodov in za poravnanje glede vojnih odškodnin neskončno mnogo prispevala. Pokazala bi, da ji po končani vojni leži na srcu prenojenje človeškega rodu. To je vsekakor že mnogo za avstrijsko vlado.

Da mirovni kongres pri razpravljanju ne bo mogel prezreti gospodarskih vprašanj, ki bodo tvorila eno najvažnejših nalog, vzeti v pretres tudi internacionalno dalavsko varstvo, se nam zdi precej jasno. Ne motimo se pa: niti proti volji vlad, da se uporabi mirovni kongres za rešitev socialno-političnih vprašanj, še manj v uspehih, da se potem mirovnih pogodb doseže izdatna pomnožitev delavskega varstva. Naš glavni ozir pa ostane slejkoprej delavsko varstvo v lastni deželi!

Vojna poročila.

Z italijanske fronte.

Dunaj, 3. avgusta. Uradno se razglša: Na benečanski gorski fronti živahno bojno delovanje. Dne 31. julija je na italijanskem bojišču v zračnem boju padel junaške smrti eden najodličnejših naših letalcev nadpomočnik Frank Linke-Crawford.

Dunaj, 4. avgusta. Na visoki planoti Sedmih občin so zavrnili ponovne izvidne sunke angleških in francoskih čet. Na višini Dosso Alto se je po ljutem artiljerijskem ognju posrečilo vdreti na nekaterih mestih v naše pozicije.

Boji v Albaniji.

Dunaj, 3. avgusta. V Albaniji smo tudi na obeh straneh gornjega toka reke Devoli znatno napredovali.

Dunaj, 4. avgusta. Na črti Fieri-Berat se je sovražnik zopet ustalil. Ob gornjem toku reke Devoli smo vrgli sovražnika v novih bojih nazaj.

Bitka na zapadu.

Berlin, 3. avgusta. Uradno se poroča: Armadna skupina kraljeviča Ruprechta: Na Flanderskem smo jugozapadno Yperna zavrnili včeraj močan angleški napad. Sicer je bojno delovanje bilo omejeno na topniški ogenj in poizvedovalna podjetja. — Armadna skupina nemškega cesarjeviča: Veliki uspehi armade generalnega polkovnika Boehma v bitki dne 1. avgusta so pripomogli, da so se premikanja naših čet izvršila s popolnim uspehom. Sovražnik je še do ranega jutra, na nekaterih mestih celo do enajstih dopoldne obstreljeval naše prejšnje pozicije. Sovražni infanterijski in kavalerijski oddelki so le potlagoma sledili našim četam. V manjših bojih smo prizadejali sovražniku znatne izgube. V Champagni smo v uspešnem podjetju severozapadno Souaina vjeli nad 100 Francozov.

Berlin, 4. avgusta. Armadna skupina kraljeviča Ruprechta: Artiljerijski boji so ponoči oživelili ter so jugozapadno Yperna naraščali do izredne silnosti. Na obeh straneh Alberta smo brez učinkovanja sovražnika vzeli naše čete nazaj na vzhodni breg Ancre. V uspešnih podjetjih južno potoka Luče in jugozapadno Montdidierja smo ujeli večje število Francozov. — Armadna skupina nemškega cesarjeviča: Dan je potekel brez bojov. Ob Aisni in ob Vesli smo v bojnem stiku s sovražnikom.

Ludendorff o zadnji nemški ofenzivi.

Berlin, 3. avgusta. General Ludendorff sprejel danes skupino nemških vojnih poročevalcev. Tekom razgovora je o zadnji nemški ofenzivi med drugim izjavil: Tokrat se nam naš strateški načrt ni posrečil; omejil se je na taktičen uspeh. Sovražnik se nam je 15. julija izognil in že naslednji dan smo prekinili operacijo. Mi si vedno prizadevamo, da takoj opustimo svoja podjetja, kakor hitro žrtve ne odgovarjajo uspehu. Naša prva dolžnost je, da varčujemo s krvjo in silo našega vojaštva. O generalu Fochu se je Ludendorff izrazil takole: Njegov načrt je brez dvoma meril na to, da prodre našo naš bok ter odreže in zajame celotno našo fronto južno Aisne; toda vsled izbornega vodstva naše 7. in 9. armade se mu to ni posrečilo. Z napadom dne 18. julija smo računali in smo bili namaj tudi pripravljeni. Sovražnik je imel ogromne izgube, vsled česar je bistveno zmanjšana pomoč Amerikancev, katere nikakor ne podcenjujemo. Že dne 19. julija smo

obvladali položaj, pri čemur je tudi ostalo. Ozeblje smo po načrtu sovražniku prepustili. »Pridobitev ozemlja« in »Marne« so le gesla brez pomena. Slej ko prej smo trdno prepričani v naši zmagi.

Podvodna vojna pojema.

Washington, 4. avgusta. Mornariški tajnik Daniels je danes izjavil, da število potopljenih ladij vedno bolj pojema. Podvodni čolni so svojo ulogo doigrali. Ogrožavajo nas sicer še, a odločilen faktor v vojni podvodni čolni niso več in se jih tudi ni treba več bati.

Filipinci na evropskem bojišču.

Ženeva, 3. avgusta. Vlada filipinskih otokov je ponudila Wilsonu eno divizijo vojakov, ki nastopi na francoski fronti, en podmorski čoln in eno torpedovko. Wilson je ponudbo sprejel.

Nemci so se na Flanderskem umaknili.

London, 4. avgusta. »Times« poroča, da so se nemške čete v pokrajini pri Albertu na fronti široki 4 milje, umaknile na vzhodni breg Ancre. Sodi se vsled tega, da sovražnik v tem odseku ne namerava ponoviti svojih napadov.

Francosko vojno poročilo.

Pariz, 3. avgusta. Naše čete nadaljujejo zmagovalni pohod na fronti široki 50 kilometrov v smeri proti reki Vesle v črti Soissons-Fismes. Vzhodno Fismesa smo dosegli črto Courville-Coutelles-Champigny. Naši kavalerijski oddelki prodirajo ob železnici Soissons-Reims. Napredovali smo za 10 kilometrov. Nad 50 vasi smo osvobodili v enem dnevu.

Vesti iz Rusije.

Ententa proti sovjetom. Iz Moskve se brzojavno poroča, da so Angleži zavzeli mesto Onega. Onega je oddaljeno 200 verst južno Kijeva in 150 verst vzhodno Arhangelska. Onega je važna točka na angleški napadni črti proti Arhangelsku. »Izvestija« v uvodnem članku poroča o načrtu angleško-francoske buržoazije, da uduše republiko sovjetov s pohodom s severa, vzhoda in jugovzhoda. Na vsak način moramo prepričati, da bi se izvršil ta satanski načrt. Zastaviti moramo vse sile, da razbijemo ta angleško-francoski naklep. To je sedaj najvažnejša naloga republike sovjetov.

Nova ruska fronta. »Daily Mail« objavlja razgovor svojega dopisnika v Harbinu z generalom Horvatom, ki je bil pred vojno generalni ravnatelj vzhodnosibirske železnice. General Horvat je izjavil, da je intervencija entente gotova stvar. Da se naredi v Sibiriji red, zadostuje tri divizije; pač pa bi bilo treba najmanj en milijon mož, da se obnovi vzhodna fronta. Te čete naj bi dala Japonska, Amerika pa bi skrbela za denarna in prometna sredstva.

Vojno stanje z Anglijo. Curih, 3. avgusta. Glasom poročila »Zürcher-Zeitung« je sovjetska vlada uradno razglasila, da je nastopilo med Anglijo in Rusijo resnično vojno stanje.

Velika bitka v Uralu. Bern, 3. avgusta V okolici Ute v Uralu utegne priti med četami rdeče armade in češko-slovaškimi polki do velikanske bitke.

Angleži obstreljujejo Arhangelsk. Moskva, 2. avgusta. »Pravda« poroča, da obstreljujejo Angleži z morja mesto Arhangelsk. List prinaša naslednji poziv: Topovi angleškega kapitala obstreljujejo arhangelski sovjet. Uničili bodo tudi delavske okraje Moskve, ako ne uničimo češko-slovaških oddelkov angleške države.

Intervencija osrednjih sil? Stockholm, 3. avgusta. Zdi se, da so v teku med Rusijo in osrednjimi silami novi razgovori. V Rusiji že ni več tajnost, da želijo voditelji ruskih sovjetskih vlad od osrednjih sil pomoči proti ententi. Zadnji dogodki v Rusiji in Ukraini utegnejo imeti za posledico, da pride med osrednjimi silami in Angleži na ruskem ozemlju v kratkem do bojov. (Citatelje opozarjamo, da vestem, ki prihajajo iz sumljivega nevtralnega inozemstva, ne verujejo kar brez pomislekov, ker so te vesti čisto tendenciozne. Saj je znano, da gleda ves svet sovražno na bolševike, zato skuša ob vsaki priliki varati javno mnenje in mu vsiljevati vesti dvomljive resničnosti. Op. ured.).

Pogajanja o sklepu miru med Rusijo in Fiansko so se pričela v soboto v Berlinu.

Poštni promet med Rusijo in Ukraino je zdaj zopet v redu. Tozadevna pogajanja med obma vladama so imela popoln uspeh. Iz Rusije je te dni prišla v Kijev prva pošta.

Vprašanje dolgov in državnega premoženja. Kijev, 3. avgusta. Ukrajinski trgovski minister je na rusko-ukrajinski mirovni konferenci pri razpravi vprašanja o razdelitvi dolgov in državnega premoženja predlagal, naj se smatra kot doba odcepitve Ukrajine mesec november 1917 in naj se izvrši razdelitev po številu prebi-

valstva. Ruska delegacija je sklenila predložiti vsa sporna vprašanja haškemu ali kakemu drugemu razsodišču.

Sovjetske čete se umikajo proti Arhangelsku. Iz Moskve 4. avgusta se brzojavno poroča: Otok Mudjug v Belem morju je po ljutem boju prišel v angleške roke. Ruska baterija je utihnila vsled obstreljevanja angleških križark. Čete sovjeta so se umaknile proti Arhangelsku.

Dnevne vesti.

Naredbe glede stanovanj. Deželna vlada razglša: Na podstavi člena I. ukaza ministra za socialno skrb v sporazumu z ministrstvom za notranje stvari in pravosodje z dne 28. marca 1918, drž. zak. št. 114, se v sporazumu z deželnim odborom kranjskim za okoliš deželne glavnega mesta Ljubljane zankaže, da se docela uporabljajo predpisi I. II. in III. oddelka zgoraj omenjenega ministrskega ukaza.

Kolkovanje prošelj za oprostitev. C. kr. finančno ministertvo je odredilo, da morajo biti prošnje za oprostitev črnovojnikov od črnovojniške službe kolkovane z 2 K in priloge s 50 vin. Kolkovanja so prosti uradi, železnice, Rdeči križ, pomožna društva in obrati, ki so pod vojaško oblastjo.

Pokvarjena živila. Vnebovpijoč škandal je, ako se danes v časih splošnega pomanjkanja vseh živil in lakote na vseh koncih in krajih pripušča, po nemarnosti in brezvestnosti, da se pokvari celi vagoni živil. Na dunajskih kolodvorih se na pr. neprestano dogaja, da stoje vagoni z živili po več dni na progi, ne da bi se živa duša brigala zanje, in tako zapadejo živila pokvarjenju. Ravnomar javljajo z Dunaja, da so morali zavreči dva vagona sliiv in en vagon paradiznikov, ker so stali ti vagoni pre dolgo na progi in se je njih vsebina pokvarila. Več vestnosti in brige, gospodje: dasi ne trpite gladi, pa se vsaj zavedajte, da ga trpe milijoni.

Koncert v »Unionu«. Dvorni operni pevec Jul. Betetto priredi dne 8. avgusta v Ljubljani koncert. Betettovi uspehi na Dunaju so veliki in pripozhani v operi in v koncertih. Betetto velja kot mojster lepega petja. Glas tega slovenskega umetnika ni toliko dramatične snovi in dramatičnega značaja, nego je pravi krasni tipični bas.

Umetniška razstava v paviljonu R. Jakopiča v Ljubljani se odpre začetkom septembra.

Samomor. V Gruberjev kanal je skočila 20letna dekla Ana Černivec in utonila.

Smrtna nesreča. Pri Pokršniku v vovbrskih gorah pri Djekšah se je Jožef Aljančič, stražnik Rusov, po naključju zaletel v polodprte hišne duri tako nesrečno, da je dobil težke notranje poškodbe, vsled katerih je še tisto noč umrl. Doma je bil iz Tržica na Gorenjskem.

Fuljski begunci se smejo vrniti. Trdnjaviški komisarjat v Pulju je dal razglasiti, da se smejo vrniti v mesto vojni begunci, ki jih utegne biti še kakih 15.000. Vrniti se smejo v Pulj šele meseca septembra, ker aprovi-zacijske razmere ne bodo preje urejene.

Grastnik. Podpisana se zahvaljujem vsem, ki so sprejeli mojega soproga k zadnjemu počitku, zlasti njega tovarišem rudarjem za nabrano podporo. — Marija Kremžer.

Sovražnik: Sifilitika. Pariški list »Le Pays« se peča z neznansko naraščajočim razširjenjem spolnih bolezni med francoskim prebivalstvom in piše med drugim: Dočim se Francija bojuje na fronti in v zaledju, razsaja zavratna sifilitika neprimerno. Pred začetkom vojne, so na večjih klinikah računali na deset bolnikov po enega spolno bolnega. V drugem vojnem letu je znašalo razmerje skoro 4:1 in danes je položaj tak, da grozi strašna kuga med prebivalstvom, ako se ne ukrene najizdatnejše navedbe v obrambo te grozne bolezni. Trajalo bo stoletja, dokler se Francija ne opomore in se njena razkrojena kri zopet ne sčisti. S ciničnimi izgreidi se bo francosko pleme ravno v tem trenutku decimiralo, ko potrebuje vse svoje moči, da nadomesti, kar je zrušila vojna.

Zaradi vojne in rekvizicij. Žena posestnika Dominika Bauerja, ki se nahaja že več mesecev v ruskem ujetništvu je umorila v Temišvaru na Ogrskem svoja dva otroka, ustrelila mekega ruskega ujetnika, ki je delal na kmetiji in se nazadnje še sama obesila. Pisatelj, ki ga je zapustila, pravi, da je storila žena svoja dejanja zaradi predolge vojne in rekvizicij.

Danski pisatelj Peter Nansen umrl. V 58. letu svoje starosti je umrl v Kopenhagnu danski pesnik Peter Nansen, ki je bil v rannemu svetu po svojih dobrosrčnoskeptičnih ljubavnih novelah.

Vseučilišče v Vilni na Livonskem. Nemci so prefrigani politiki. Na Livonskem so pred kratkim videli le Poljake, dočim vidijo sedaj, ker tako bolje kaže — hočejo namreč Litvo odtrgati od Poliske — tam le Litevce. V Vilni so ustanovili litevsko univerzo, ker pa ni litevskih profesorjev, predavajo na njej nemški profesorji. V

itevski skupščini je zahtevala levica, naj se vrše predavanja tudi v poljskem in ruskem jeziku. Tako se izigravajo narodi med seboj.

Politični pregled.

= **Knezoškof dr. Jeglič pri ministrskem predsedniku.** Ljubljanskega škofa dr. Jegliča je poklical ministrski predsednik Hussarek v avdienco, da se posvetuje z njim o zadevi jugoslovanskega vprašanja. Škof je vztrajal na svojem stališču.

= **Hussarek se pogaja s Čehi.** V petek popoldne je ministrski predsednik baron Hussarek konferiral z zastopniki Češkega svaza s Stanekom, Tušarjem in Franto. Razgovarjali so se o ustanovitvi okrožnega sodišča v Trutnovu. V imenu Češkega svaza so poslanci protestirali proti tej ustanovitvi ter svarili ministrskega predsednika, naj nikar do skrajnosti ne izziva češkega naroda. Ugovarjali so tudi proti persekucijam češkega časopisja ter proti konfinacijam v čeških in jugoslovanskih deželah. Knžno je baron Hussarek poslancem naznanil, da namerava sklicati državni zbor meseca septembra na jesensko zasedanje.

= **Agrarci proti jesenskemu zasedanju parlamenta.** V parlamentarnih krogih se žatruje, da so se agrarni poslanci izjavili proti nameravanemu jesenskemu zasedanju parlamenta z ozirom na ovire pri žetvenem delu. Vsled vplivanja agrarcev bo vlada najbrže prisiljena, preložiti citvoritev parlamenta na mesec oktober.

= **Okrožno sodišče v Pulju.** Kakor smo svojčedno poročali, je okrožno sodišče, doslej v Rivinju, premeščeno v Pulj. Sedaj se uradno razglašča, da prične okrožno sodišče v Pulju dne 25. avgusta s svojim poslovanjem.

= **Oklic avstrijskih socialističnih Italijanov k vprašanju mednarodne socialistične mirovne akcije.** Izvrševalni odbor jadranske sekcije italijanske socialno demokratične stranke v Avstriji je poslal po poročilu »Prava Lida« česki socialni demokraciji naslednji oklic: »Izvrševalni odbor jadranske sekcije italijanske socialno demokratične stranke in vodstvo italijanske socialno demokratične stranke v Trstu sta sklenila v sporazumu z drugimi delavskimi zastopstvi v Trstu tale oklic: 1. Sprejemamo na znanje resolucijo, predlagano od poslanca sodruga Daszynskega in sprejeto soglasno na zboru poljske socialno demokratične stranke v Galiciji in Sleziji, vršečem se v Krakovu, v kateri se nalaga zastopstvu stranke, da naj stopi v stik z vsemi socialističnimi strankami, s katerimi je ta stik seveda mogoč na podlagi svobode naredev in internacionalne solidaritete; 2. sprejema dalje na znanje resolucijo, sklenjeno soglasno na zboru češko-slovanske socialno demokratične delavske stranke dne 26. maja, po kateri se želi, da naj se začne s pogajanjem z vsemi socialističnimi strankami drugih narodov z načelom, da naj se začne enotna akcija v sporazumu s socialisti celega sveta, da se doseže mir brez aneksij in kontribucij na podlagi samoodločevanja vseh narodov; 3. sprejema konečno na znanje resolucijo, sklenjeno na državni konferenci nemških socialnih demokratov Avstrije, vršeči se 31. maja 1918 na Dunaju, ki nalaga stranki nemu vodstvu, da naj nadaljuje s poizkusi obnove avstrijske internacionale ter da naj pazno zasleduje razvoj in stav socialistične internacionale celega sveta ter da naj deluje z vsemi močmi in sredstvi na to, da se začne z enotno mednarodno akcijo, ki bi vodila k dosegu miru; 4. pozdravljajo zgoraj označene korporacije italijanske socialne demokracije v Avstriji ideje, ki so izražene v teh resolucijah in proglašajo, da z njimi soglašajo in so si svesti, da se s tem izražajo nazorji cele italijanske socialno demokratične stranke v Avstriji ter odkrito žele, da postane kar najprej obnovev socialistične internacionale v Avstriji in svetovne socialistične internacionale delstvo. Izvrševalnemu odboru se nalaga, da naj naznanja ta svoj sklep kar najprej vodstvom nemške, češko-slovanske in poljske socialno demokratične stranke. »Pravo Lida« pravi na to: Sporočamo ta odgovor italijanskim sodrugom v Avstriji na resolucijo vodstva naše stranke češki socialistični javnosti. O naročilih, izraženih v resolucijah češko-slovanske, poljske, nemške in italijanske stranke bomo še razpravljali.

= **Gospodarska politika Anglije.** Angleški ministrski predsednik je te dni sprejel odposlanstvo angleških industrijalcev, s katerimi se je razgovarjal o gospodarski politiki vlade. Kot prvo nalogo je Lloyd George označil dolžnost, da se vse sile uporabijo v to, da se vojna privede do zmagovitega konca. Vsa njegova skrb da je posvečena ogromni nalogi, da se odbije strašni krivični napad sovražnikov. Smo na tem — je izjavil Lloyd George — da popolnoma razbijemo sovražni naval. Nadaljnji meseci nam bodo sicer še povzročali skrbi in naporov, a mi bomo storili vse, kar moremo, da izvojujemo zmago, od katere zavisi usoda sveta. O metodi, kako varovati industrijo proti ne-

čedni konkurenci in kako jo krepiti in razvijati v miru, je rekel Lloyd George: Čim dalje traja vojna, tem občutnejši bodo pogoji, ki jih postavimo sovražniku. Mislim, da je tim bolje zanj, čim prej to uvidi. On se bojuje, da bi uklonil alirance svojim pogojem, a to se um ne bo posrečilo. Kar se tiče kontrole od strani države po vojni, pač ne misli nikdo danja kontrole vršila tudi po vojni. Transport mora biti organiziran; dominijoni, ki jih je angleška industrija zanemarjala, morajo dobiti svoj pravični delež. Zato je življenjsko vprašanje, da ostanemo v prehodni dobi po vojni, ko bodo zaloge pičle, zavezniki, ki si medseboj pomagajo in se do konca medsebojno podpirajo.

= **Thomas za obnovev vzhodne fronte in za osvobojenje avstrijskih narodov.** 19. m. m. se je zagovarjal Albert Thomas, vodja francoskih socialistov radi svoje politike pred odborom socialistične konference in tu je povedal nekaj prav zanimivih stvari. Thomasu so očitali, da je vedel za pisma cesarja Karla in da ni obvestil o tem svoje stranke. Thomas je izjavil, da je izvedel za pismo in sicer le deloma, ko se je vrnil iz Rusije in ko je bil že to govor o tem pri koncu... (konf.) Na vprašanje, je-li bilo prav, da se je odklonila avstrijska ponudba, je Thomas odgovoril pritrujoče. Po njegovih nazorih se ni moglo od aprila 1917 nič upati na mir. Tu je bilo pogajanje od velikega dela navzočih prekinjeno. Thomas je pa nadaljeval in izjavil, da je zanj najbolje sredstvo za konec vojne njeno nadaljevanje. Vzhodno fronto moramo obnoviti in tlačene avstrijske narode osvoboditi.

Zadnje vesti.

Dunaj proti zvišanju krušne cene.

Dunaj, 4. avgusta. Dunajski mestni svet je protestiral proti nameravanemu zvišanju cene za kruh in moter zahteval, naj vlada prevzame troške za novo povišanje cen. Mestni svet zahteva, da se konsumentom zagotovi polna predpisana racija za celo gospodarsko leto.

Ogrska volilna reforma.

Dunaj, 4. avgusta. Ogrski ministrski predsednik je bil sprejet v posebni avdienci ter je predložil cesarju zakon o volilni reformi v sankcijo. Wekerle je poročal vladarju o političnem in parlamentarnem položaju na Ogrskem ter o svojih načrtih za konsolidacijo razmer med parlamentarnimi strankami. Po avdienci je dr. Wekerle konferiral z vnanjim ministrom ter se zvečer vrnil v Budimpešto.

Proti ustanovitvi okrajnega sodišča v Trutnovu.

Praga, 4. avgusta. Izvrševalni odbor čeških socialnih demokratov je vložil protest proti ustanovitvi okrajnega sodišča v Trutnovu. Načelnik parlamentarnega kluba čeških socialnih demokratov je predložil protest ministrskemu predsedniku.

Troški svetovne vojne.

Berlin, 4. avgusta. Wolffov urad poroča: Skupni troški svetovne vojne v zadnjih štirih letih znašajo okroglo 700 milijard mark. Od te ogromne svote odpade približno tretjina na centralne države. Na vsakega prebivalca odpade v Nemčiji 1800 mark, v Franciji 2800 mark in v Angliji 3500 mark. Centralne države so najele vojna posojila v lastnih deželah. Francija in Anglija pa sta si izposodili ogromne svote v inozemstvu.

Umor v Kijevu.

Kijev, 4. avgusta. Preiskava proti morilecu maršala Eichhornu je dognala, da je morilec imel zveze s socialno revolucionarno stranko v Moskvi. Mnogo oseb, ki so osumljene sokrivde, je aretovanih.

Aprovizacija.

Krompir za V. okraj. Stranke V. okrajja prejmejo krompir v torek, dne 6. t. m. pri Mühleisnu na Dunajski cesti. Razdeljeval se bo na nova zelena nakazila za krompir po naslednje redu: Dopoldne od 8. do 9. št. 1 do 150, od 9. do 10. št. 151 do 300, od 10. do 11. št. 301 do 450, popoldne od pol 2. do pol 3. št. 451 do 600, od pol 3. do pol 4. št. 601 do 750, od pol 4. do pol 5. št. 751 do 900, od pol 5. do pol 6. št. 901 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 3 kg krompirja. Kilogram stane 1 K.

Kislo zelje za I. okraj. Stranke I. okrajja prejmejo kislo zelje na nova zelena nakazila za krompir v torek, dne 6. t. m. popoldne pri Jakopiču na Mirju. Določen je tale red: od pol 2 do 2 št. 1 do 250, od 2 do pol 3 št. 251 do 500, od pol 3 do 3 št. 501 do 750, od 3 do pol 4 št. 751 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 2 kg kislega zelja. Tiste stranke, ki se izkažejo s kakršnokoli izkaznico ubožne akcije, plačajo kg po 1 K, vse druge stranke po 2 K.

Kislo zelje za III. okraj. Stranke III. okrajja prejmejo kislo zelje na nova zelena nakazila za krompir v torek, dne 6. t. m. popoldne pri Jakopiču na Mirju. Določen je tale red: od pol 4 do 4 št. 1 do 300, od 4 do pol 5 št. 301 do 600, od pol 5 do 5 št. 601 do 900, od 5 do pol 6 št. 901 do konca. Stranka dobi za vsako osebo 2 kg kislega zelja. Tiste stranke, ki se izkažejo s kakršnokoli izkaznico ubožne akcije, plačajo kg po 1 K, vse druge stranke po 2 K.

Razno.

* **1.300.000 kron za dobrodelne namere.** 26. junija v Vöslavu umrla arhitekt in stavbenik Georg Demski, je zapustil za ljudske domove 1.000.000 kron. Društvu inženirjev in arhitektov je zapustil 200.000 kron, tehnični šoli za podporo znanstvenih delavcev 100.000 kron.

* **Hrvaški pisatelj in pesnik frančiškan Evgen Matijević** je v Livni v Bosni umrl.

* **V Bosni in Hercegovini** je umrlo kot poročajo uradno, v zadnjih dveh letih 164.000 otrok starih pod deset let. In to v deželah, ki so imele po zadnjem ljudskem štetju 1.940.000 prebivalcev.

* **Avstrijsko delavstvo bo gotovo zanimivo,** koliko stanejo v Nemčiji delavne obleke. »Schwäbische Tagwacht« priobčuje inserat firme S. Erlanger v Stuttgartu, naslednjega obsega: »Delavne obleke! Moški delavni predpasniki 4 marke 50 pfenigov. Bluze za mehanike 24 M 50 pf. Moška delavna obleka (cela) 28 M 50 pf. Moški plašč za delo 28 M pf. Ženski delavni predpasnik 5 M 50 pf. Predpasnik za delavke v municijskih tovarnah 18 M 50 pf. Predpasnik za dekleta 4 M 40 pf. Vse iz dobrega trpežnega blaga.« — Ena marka je sedaj 1.50 K naše vrednosti. Te cene so seveda samoobsebi umetno višje kot pred vojno, toda v primeru z našimi nesramnimi cenami so nevenjetno nizke. V vsem pošteno čutimo, s kako »modro« vlado smo obdarjeni. Slava in čast ji!?? (Po Del. Denniku).

* **Strašne posledice vožnje na strehi vagonov.** Slovaške »Robotnické Noviny« poročajo: Brzovlak, vozeč na prgi kraljevske ogrske drž. železnice iz Budapešte na Dunaj, so morali nedaleč od Komorna ustaviti, ker se je ugotovilo, da so padle raz streho enega izmed vagonov človeške glave. S takojšno revizijo so končno gotovo dognali, da je odrezala telegrafna žica, ki je na tem mestu nevisoko od proge razpeta, trem možem, ki so sedeli na strehi nekega visokega osebnega vagona, glave, ki so padale med vožnjo raz streho vagona. Kmalu so našli tri trupla teh nepredvidnih nesrečnikov, ki niso pazili radi prenapolnjenih vozov na lastno varnost in so izstopili na streho. Trupla teh nesrečnikov, ki so našli na strehi strašno smet, so bila brez glave. Grozne posledice vojne se tudi tu oglašajo...

* **Brezmesni dnevi na Ogrskem.** Iz Budapešte: Ministrski svet se je bavil z vprašanjem, da uvedejo brezmesne dni tudi na Ogrskem. Sklenili so, da proglašajo s 1. avgustom začemši torek in četrtek za brezmesne dni. Na Ogrskem šele sedaj. Mi jih imamo pa že skoro dve leti.

Izdajatelj in odgovorni urednik

Josip Petecan.

Tisk »Učiteljske tiskarne« v Ljubljani.

Učiteljska tiskarna
Ljubljana Franciškanska ul. 6,
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za shode in veselice.

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd.

Stereotipija. — Litografija.